

DEN FORRYKTE STYRMAND PÅ FREGATTEN „JÆGERSBORG“ 1748

Af

GEORG NØRREGÅRD

Det er en kendt sag, at menneskene i fortiden stod magtesløse over for de fleste sygdomme. Især gjaldt dette, når talen var om svagheder, der slog sig på forstanden. Og var det slem nok på landjorden, blev ulykken endnu større, hvis det slog klik for nogen i den lilleverden, som fandtes om bord på et skib. Især faldt dette i øjnene på langfarterne. Selv under almindelige forhold kom man i de snævre omgivelser let til at gå hinanden på nerverne. Hvor meget mere så ikke, når der var nogen, der gik fra den sunde fornuft.

En enkelt sådan sygehistorie kan følges på et af fregatten „Jægersborg“s togter til Guinea og Vestindien.

Dette skib tilhørte det vestindisk-guineiske kompagni i København og lagde ud på sin første tur til de danske besiddelser i Guinea i begyndelsen af november 1747. Skibets kaptajn var Jacob Gude, førstestyrmand var Ole Erichsen og andenstyrmand Peder Andersen Belling. Besætningen bestod af 16 overordnede og håndværkere, 14 matroser og 9 „oplobere“, lærlinge og drenge. Desuden medførte skibet nogle passagerer, deriblandt Johannes Platfuss, der skulle tiltræde en stilling som assistent ved guvernementet i Guinea. „Jægersborg“ var et af de større skibe i kompagniets tjeneste.

Begyndelsen af rejsen gik kun langsomt, og sygdom plagede mere end sædvanligt. Da man så sent som den 4. januar sejlede fra Marstrand, var der 14 syge om bord; de fleste blev vel raske igen, men en matros døde den 11. januar, og Platfuss gik til sine fædre den 27. januar 1748.

Opholdt af storm og modvind lå man 3–4 uger i den spanske sø; men siden gik det hastigere, og den 27. marts nåede man frem til Guineakysten, hvor man begyndte opkøbet af slaver, en forretning, der gik trevent, fordi englænderne i øjeblikket betalte mere end danskerne for den levende vare.

Den 24. april døde kaptajn Gude ved en stad, som kaldes Monse Rade, og to dage senere blev han begravet ved „lille Basse“, det skal vel være Lille Bassam på Elfenbenskysten.

Kommandoen gik derefter over til Ole Erichsen, der fortsatte slavekøbet, så godt det nu lod sig gøre, efter at regntiden var begyndt. Når stormbygerne satte ind, kunne negrene ikke føre deres kanoer over den voldsomme brænding ved kysten. Det hændte, at båden kæntrade, og slaverne omkom i bølgebruset. I alt havde man dog erhvervet 138 slaver, inden „Jægersborg“ den 23. juli 1748 ankrede ud for det danske fort Christiansborg på Guldkysten. Der var da allerede død otte af slaverne, og mange havde været syge, men de fleste var kommet sig igen. Under opholdet ved Christiansborg blev resten landsat og holdt i fortets slavekassematter; men også her blev de syge, og nogle og tyve døde, før de kom derfra.

Dette er baggrunden, hvorpå tragedien udfoldede sig.

Den person, hvem ulykken ramte, var Peder Andersen Belling, der ved Ole Erichsens forfremmelse til kaptajn blev hans efterfølger som førstestyrmand eller overstyrmand.

Ifølge referater af skibsprotokollen blev han på rejsen „angrebet af en svaghed, som medførte hidsighed og vildelse i hovedet, så at fornuften undertiden mere og undertiden mindre blev ham betagen“. Ved ankomsten til Christiansborg syntes sygdommen ganske vist til dels at have forladt ham; „men dens virkning var dog tilbage, så at sans og fornuftens brug var ham betagen ved den imellem stunder påkommende fantasi“.

Det måtte naturligvis medføre megen ulempe om bord, at den næstkommanderende i alt fald periodevis var utilregnelig, og den 10. september 1748 androg kaptajn Ole Erichsen derfor guvernøren og sekretæret på fortet om, at Belling herefterdags måtte blive i sit kammer på skibet og ikke befatte sig med nogen kommando om bord, så længe han forblev i den omtalte tilstand.

Kaptajnen anførte i denne forbindelse, at efterhånden som Bellings kræfter tiltog, blev hans sind forandret til ondskab. Ingenting var ham tilpas mere. Hans ytringer var forkerte og forblommede. Idelig talte han med vredt sind for sig selv og spurgte folkene, om de havde set en krop foruden hoved. Skibsbødkeren skulle tage sin djævel til ham, så ville han drive ham ud af skibet o. s. v. En dag tog han en kårde, der stod i kahytten, og drog den imod overmesteren, som dog hindrede, at der kom nogen ulykke deraf. Ole Erichsen skriver: „Jeg har tit og ofte formanet ham til det bedste og bedt ham frafalde sit onde sind, men ikkuns forgæves og uden frugt“. Nogen nytte kunne førstestyrmanden ikke gøre; tværtimod skulle der holdes opsyn med ham, især når der nu kom mange slaver om bord ved afrejsen fra Guinea.

Rigtigheden af det anførte blev skriftlig bekræftet af skibsrådets medlemmer. Belling havde efter deres mening opført sig som et forrykt og ubesindigt menneske. Han kunne ikke passe sin gerning.

Guvernøren og sekretrådet var dog åbenbart bange for at tage for skarpt fat, og de tre fornemste mænd på fortet, guvernøren Joost Platfuss, købmand L. F. Römer og forhenværende interimsguvernør A. F. Hackenburg nøjedes med at sende Ole Erichsen et brev af 11. september, hvori de rådede ham til at holde Belling fra dækket og så meget som muligt fra slaverne, for at han ikke formedelst afsindighed skulle anrette nogen uorden blandt dem.

Hermed lod kaptajnen og hans folk på skibet sig dog ikke tilfredsstillende længe. Den 23. september gik man under sejl fra Christiansborg fort med en ladning slaver til Vestindien, og det var nu nødvendigt at vogte strengt over disciplinen. Den 8. oktober, mens man lå ved den portugisiske ø Ilha do Principe (Princess Island), lod Ole Erichsen et skibsråd samle, blandt hvis medlemmer også fandtes Hackenburg, der var med som passager. Man forsøgte her først at få Belling til at betragte sekretrådernes brev som en resolution og forlangte, at han skulle forbedre sit levned og følge forskrifterne i brevet. Man nåede også så vidt, at han mundtlig accepterede en erklæring, hvorved han lovede at opføre sig, som det anstod sig en tro tjener af det

vestindisk-guineiske kompagni. Ligeledes lød erklæringen på, at han fortrød en del af sin opførsel mod kaptajnen såvel som mod andre på skibet; og herudover hed det: „ifald jeg nogen modvillig forseelse herefterdags skulle begå, da er jeg villig uden nogen lov og dom at underkaste mig de høje herrers, sekret-rådets, resolution . . .“

Da Belling fik forelagt erklæringen skriftlig, ville han imidlertid ikke undertegne den og udtalte, at hvis kaptajnen ikke var fornøjet med ham, kunne han sætte ham i land, eftersom de nu var ved et sted, hvor de kunne skilles ad. Retten svarede da, at kompagniet ikke havde antaget ham på den måde, at han kunne forlade skibet, når han lystede; hvis ikke han passede sin tjeneste, kom sekretrådets resolution til at stå ved magt. Derpå blev det ham forkyndt, at han herefterdags skulle blive i sit kammer og ikke befatte sig med nogen kommando inden borde.

Belling svarede, at retten ikke skulle forbyde ham at gå på dækket eller skansen; han ville ikke sidde i sit kammer og „leve af rettens nåde“. Man lovede ham da, at han skulle nyde forplejning som hidtil; men han skulle fra dato af ingen gage have, og hvis han ikke blev i sit kammer, ville der blive stillet vagt for hans dør. Han svarede hertil, at det kunne være ham lige meget.

Dagen forinden havde Belling på skansen udtalt, at han nu var frisk af sind og havde sin fulde fornuft. Hans opførsel over for skibsrådet tyder vel heller ikke på, at han var helt fra forstanden; men han bar sig dog ufornuftigt ad. Hele skibsrådet synes at have været enige over for ham, og hvis han havde haft forstand til det, burde han have bøjet mere af over for omgivelserne.

Tværtimod varede det ikke længe, inden kaptajnen fandt grund til ny klage. Om aftenen den 11. oktober ved sengetid begyndte Belling i sit kammer at tale og bande for sig selv, og da kahytsdrengen kom for at låne lys hos ham, så han kunne tænde i kahytsgangen, for Belling op og udslyngede, at djæveln skulle plage ham; han fik ikke selv så meget lys, som han havde brug for; ingen skulle tage noget i hans kammer o. s. v. Al denne banden og sværgeren hørte kaptajnen, der lå i sit kammer ved siden af. Han stod da op og spurgte, hvad der var på færde,

men han blev modtaget med en ny regn af forbandelser. Forgæves søgte han at berolige; men Belling „blev ved at bande og donere med adskillige uhøviske ord“. Til sidst bad han kaptajnen holde mund, sprang ind og greb en hirschfænger og truede med den; men kaptajnen tog våbnet fra ham, forvarede det og befalede ham i overensstemmelse med skibsrådets resolution at blive i sit kammer. I stedet løb Belling op på skansen og for frem og tilbage som et galt menneske og bandede og svor gengæld.

Kaptajnen fandt det derfor på tide, at Bellings sag igen kom for skibsrådet, og at der blev afhørt vidner. Skibsfolkene var jo kommet til ved postyret. Natten til den 13. oktober forlod skibet Ilha do Principe, og et par dage senere, den 15. oktober, sammentrådte skibsrådet da på ny, også denne gang omfattende Hackenburg.

Det første vidne havde nok set Belling gå på skansen som et menneske, der ikke havde sin fulde forstand, og han havde hørt ham sige mange forkerter ord; men han ville ikke nævne eksempler, og han troede nok, Belling kunne passe sin tjeneste. Han havde hørt styrmanden bande og bruge mund mod kaptajnen om aftenen den 11. oktober, men ikke bemærket hirschfængerren; han havde endelig også hørt Belling sige, at hvis kaptajnen kom igen og slog ham, skulle det ikke gå så godt af.

Det næste vidne var skrappere. Han bekræftede, at Belling i tre-fire måneder ikke havde talt eller opført sig som et fornuftigt menneske. Af styrmandens galne udtalelser kunne han dog kun huske enkelte, således at han havde sagt, at djævelen skulle fare i slige kaptajner og sådanne skævhalsede hunde. Han troede vel, at Belling kunne passe sit arbejde; men det ville nok falde urimeligt ud i visse tilfælde. I modsætning til første vidne havde han den 11. om aftenen set Belling stå med hirschfængerren i hånden, men han vidste ikke, om styrmanden truede kaptajnen med den.

Det tredie vidne mente, at styrmanden kun periodevis havde været fra forstanden, og at han nu var rask. Han havde dog hørt ham sige, at slige kaptajner sad i helvede o. lign., og han havde set ham stå med hirschfængerren og tale truende til kaptajnen.

Det fjerde vidne var skarpest. Han havde hørt Belling kom-

mandere forkert og hørt ham kalde andenstyrmanden for en ræv og en prokurator. Han kunne også ord til andet bekræfte kaptajnens skildring af optrinet den 11. oktober. Alle fire vidner var enige om, at kaptajnen altid havde behandlet Belling godt og formanet ham til det bedste.

Efter vidneafhøringen forlangte Belling en afskrift af udsagnene. En sådan fik han også nogle dage senere. Han ville dog ikke afgive nogen modforestilling, men meddelte, at han ønskede sagen forelagt for en højere ret i Vestindien. Efter skriftlig påstand af kaptajnen blev han derefter den 9. november 1748 af skibsrådet dømt for at have givet forargelige og farlige eksempler fra sig og hverken respekteret sekretråd eller kaptajn, „endog grovelig med mange ublu og skarnagtige talemåder, grove eder og banden, ikke alene kaptajnen til tort og forhånelse, men endog Gud til fortørnelse“.

I henhold til søartiklerne skulle Belling for sin opsætsighed bøde 6 måneders gage; dernæst skulle han for sin brutale optræden mod kaptajnen „slås igennem hånden til masten med en kniv og stå der så længe, indtil han drager kniven gennem hånden“ samt bøde 2 måneders gage til kompagniet. De beskyldninger, han havde rettet mod kaptajnen, skulle være døde og magtesløse.

Til gengæld blev han fri for at sidde i arrest „i bolt og jern“, som kaptajnen havde forlangt, men på den betingelse, at han herefterdags ikke kom ud af sit kammer, langt mindre satte sine ben på skansen eller dækket, medmindre nødvendigheden krævede det, eller kaptajnen tillod det. Hvis ikke han ville rette sig herefter, skulle han sluttes i bolt og jern og nøjes med vand og brød, indtil man kom til Vestindien.

Dette var jo hårde vilkår, og så vidt ses, blev dommen ikke eksekveret. I alt fald foreligger der ikke efterretning om flere besværligheder med styrmand Belling på vejen til Vestindien.

Det var dog ikke, fordi denne del af turen gik let og behageligt. „Jægersborg“ havde ved afrejsen fra Christiansborg foruden de tidligere opkøbte slaver, fået yderligere 218 med sig, således at ladningen nu bestod af i alt 334 negre; men mange af dem var syge, nogle så elendige, at de hverken kunne gå eller stå, og

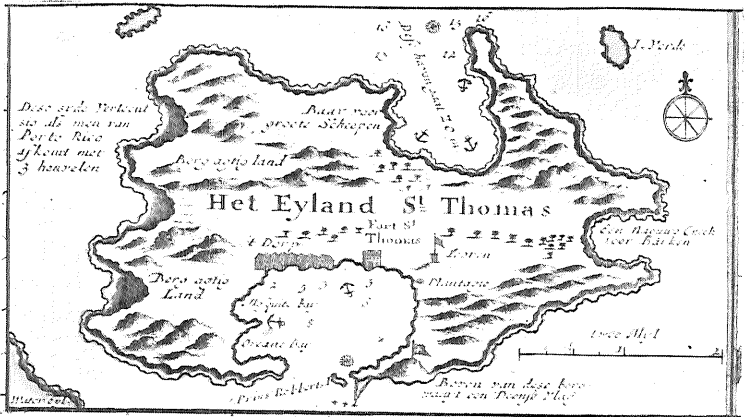
til at begynde med var dødeligheden meget stor. Som årsag hertil anførtes, at det den sommer havde regnet for lidt ved Christiansborg; man havde derfor ikke haft frisk vand at give slaverne, og de havde i stedet måttet drikke salt vand eller brak vand fra lagunen ved fortet, en udvej, der i tidens løb havde kostet mange mennesker livet.

Heller ikke havde man kunnet skaffe frisk vand til forsyning af skibet før dets afgang. „Jægersborg“ var ved afrejsen fra Guinea omtrent i samme situation, som fregatten „Haabet Galley“ havde været det i 1725. Alle træbundene i vandfadene var læk. Ole Erichsen besluttede derfor at standse op ved Ilha do Principe for at tage vand ind og skaffe forfriskning til de ombordværende.

Dette hjalp dog ikke stort på de syge; to-tre slaver døde stadig hver dag, og kaptajnen begyndte at overveje, om han ikke hellere skulle landsætte de resterende slaver. Dette var, hvad et hollandsk skib lige havde gjort, efter at det havde været 4 måneder om at tilbagelægge strækningen fra Elmina fort på Guld-kysten og mistet det meste af besætningen og 200 slaver undervejs.

Den hollandske skipper søgte at overtale Ole Erichsen til at følge hans eksempel og var lige ved at få ham til det; men da indtraf det, at to passagerer stak af fra „Jægersborg“. De fyldte den portugisiske guvernør på øen med en historie om, at den danske guvernør på Christiansborg for nogle år siden havde tilegnet sig de slaver, der var om bord i et strandet portugisisk skib, og nu blev Ole Erichsen bange for, at guvernøren på Ilha do Principe skulle gøre gengæld og tilegne sig „Jægersborg“s slaver. Han besluttede derfor at afsejle så hurtigt som mulig. Den følgende nat fik han sit skib uden for rækkevidde af kanoerne på øens citadel, og om morgenen den 13. oktober gik han under sejl. Det var i disse begivenhedsrige dage, kaptajnen for så hårdt frem mod den syge styrmand Belling. Måske hans egne nerver var for hårdt spændt, så han tog voldsommere på vej, end han ellers ville have gjort.

Den første tid efter at skibet havde forladt Ilha do Principe, mødte det modvind. I 4 uger lå det og krydsede i Guineabugten.

Kort over Sct. Thomas.

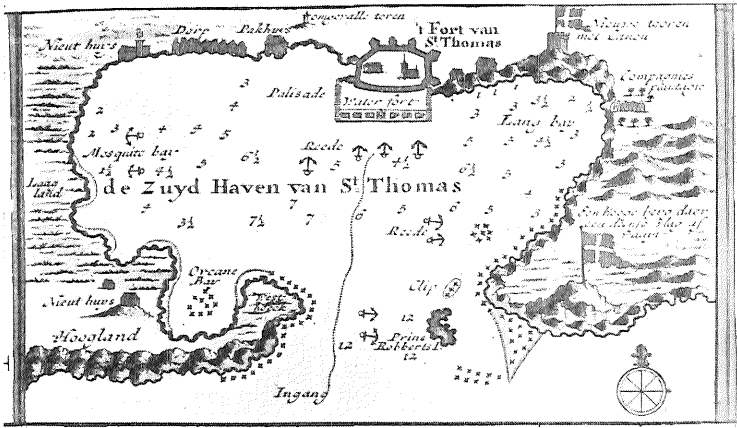
Efter J. van Keulens atlas, Amsterdam 1734.

Den 11. november kom det imidlertid den anden portugisiske ø på de kanter São Tomé så nær, at det kunne ankre. Man havde da i alt mistet 135 slaver. „Gud ved bedst“, skriver Ole Erichsen bagefter, „hvorledes jeg var til sinds, da jeg ingen forbedring med slaverne kunne se, men [det] blev ikkuns hver dag slettere“. Han skaffede sig derfor påny vand og forfriskninger, før han den 15. satte sejl for igen at give sig lykken i vold.

Den første dag på denne rejse var vinden atter imod, „dog føjede Gud hver dag vinden bedre“, og nu gik det strygende, således at „Jægersborg“ allerede den 6. januar 1749 kunne løbe ind ved Sct. Thomas i Vestindien.

Endnu døde så mange af slaverne på det sidste stykke af rejsen, at der ved vejs ende kun var 160 tilbage; i alt døde under overfarten 208. Til gengæld var af de tiloversblevne kun 10–12 stykker syge, resten sunde og friske. Efter ankomsten til Sct. Thomas udbrod der imidlertid vattersot blandt dem, og atter gik nogle heden. Kun et mindretal af „Jægersborg“'s ladning kom således til at befolke den nye verden.

Af besætningen døde på vejen over Atlanten kun to matroser, hvilket tyder på, at den sidste del af rejsen var sundere end den første. Formodentlig kom dette også styrmand Belling til

Kort over Skt. Thomas havn.
Efter J. van Keulens atlas, Amsterdam 1734.

gode. I alt fald gik det efter ankomsten til Skt. Thomas så meget bedre med ham, at han igen kunne interessere sig for tjenesten om bord, og kaptajnen satte sig ikke herimod, da han så, at Belling intet ondt tilstræbte dermed. Den 20. januar indkaldte han endog skibsrådet for at drøfte, om man ikke igen kunne betro ham noget af kommandoen. Belling fik derefter nogle dage til at svare skriftligt på dette forslag; men først den 10. februar modtog man hans erklæring om, at han ville genoptage tjenesten og håbede, man blev fornøjet med ham.

Ole Erichsen syntes i og for sig ikke, erklæringen var helt tilstrækkelig i formen; men da andenstyrmanden var syg, og han således manglede en hjælper, mente han at måtte acceptere aktstykket, selv om der var fare for, at Belling stadig kunne vise sig ondskabsfuld mod ham. Til denne ordning fik han den 3. marts 1749 samtykke fra guvernementet på Skt. Thomas, dog med den tilføjelse, at hvis Belling igen opførte sig som tilforn, skulle han efter lovligt forhør arresteres.

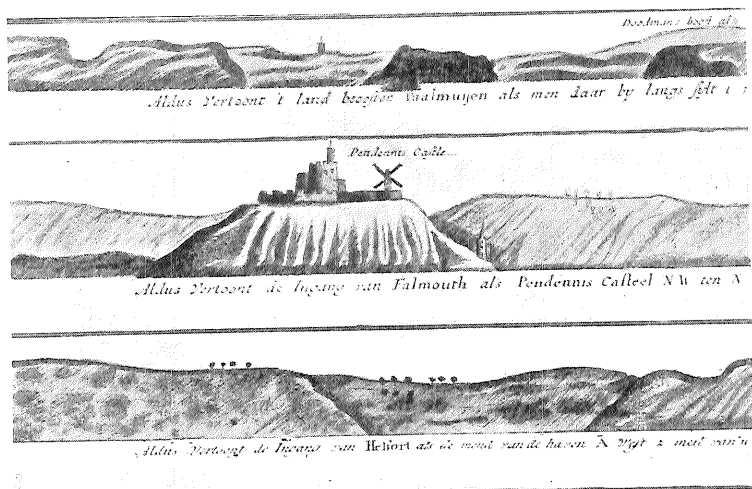
På dette grundlag afgik „Jægersborg“ så til København. Hjemreisen forløb imidlertid alt andet end godt. Gentagne gange blev skibet overfaldet af storme, værst den 17.–20. april ved Terreneufs banker. Natten igennem lå skibet „plat på siden“,

mens folkene måtte surre sig fast af frygt for at blive skyllet over bord. Hårdt gik det ud over sejl og master ; en af skibets store kanoner gled i dybet, to mand blev kun reddet ved at gribe fat i noget af tovværket. En del af sukkerladningen, som man havde med fra Vestindien, skylledes bort. Ved flittig brug af pumperne fik man dog skibet rettet så vidt, at det kunne reddes ind til Falmouth i Cornwall, hvortil det ankom den 8. maj 1749. Det blev her repareret ; 7. juni fortsattes rejsen, og 8. juli 1749 ankom det til København.

Ved udlosningen fandt man, at der af en ladning på 520 fade med 438.250 pund sukker var udlækket i alt 52.181 pund, og den samlede skade beregnedes til 3747 rd. Så vidt ses, fik man dog kun vristet 1000 rd. ud af Sø-Assurance-Kompagniet til godtgørelse for tabet, idet der ikke skulle betales for lækage på indtil 10 %.

Assurancespørgsmålet var dog ikke det eneste problem, som „Jægersborg“s rejse 1747-49 trak efter sig. Styrmand Belling ville renses for den dom, der var overgået ham ; han kunne hermed bl. a. opnå at blive fri for at betale de store bøder på tilsammen 8 måneders gage, som han var blevet idømt, – det drejede sig om 104 rd. Han gik derfor til retten for at blive rehabiliteret.

Som hans sagfører optrådte prokurator Sonnes fuldmægtig Jochum Friderick Buus. Først indstævnedes Ole Erichsen for Københavns byting og som vidner bådsmand Morten Hansen og konstabel Jørgen From, men da de ikke mødte, stævnedes de igen „under faldsmåls straf“ til fjorten dage senere. Ved dette tingmøde, der fandt sted den 1. oktober 1749, mødte på de indstævnedes vegne prokurator Søren Rasmussen. Han forelagde en kopi af skibsrådets dom, hvoraf det fremgik, at der allerede ved den lejlighed var ført vidner. Da de indstævnedes alle havde siddet i skibsrådet, påstod Rasmussen, at de ikke igen kunne afkræves vidnesbyrd, og hvis der skulle indkaldes vidner, måtte alle indkaldes. Herom kom de to sagførere så i disput ; men Buus sagde, at han kun ville føre vidner for at vise, at Belling under sagen for skibsrådet havde været betaget sin fornuft, og dette gik retten ind på.

Landkendinger fra det sydvestlige England ; i midten indløbet til Falmouth.
Efter J. van Keulens atlas, Amsterdam 1734.

Ved et retsmøde den 27. oktober 1749 blev der nu fremlagt en erklæring, dateret den 17. juli 1749, hvori flere vidner sagde god for Bellings optræden, så længe han havde været i tjeneste; Morten Hansen forklarede dog, at dette gjaldt ikke for det tidspunkt, da han blev dømt af skibsrådet; han havde da været uden for tjenesten.

Videre kom man ikke for Københavns byting, men det var vigtigt ved sagens fortsatte gang at have det fastslået, at Belling på den tid, da skibsrådet afsagde sin dom, var betaget sin fornuft.

Dernæst stævnedes hele skibsrådet for det vestindisk-guineiske kompagnis ret, for at det kunne blive afgjort, om dommen over styrmand Belling fortfarende skulle stå ved magt.

Ved den første retsforhandling opsatte prokurator Buus et pågående og dygtigt aktorat, hvori han hævdede, at det ikke kunne bevises, at Belling havde handlet imod sekretrådets henstilling, og hvis han havde, kunne det ikke bebrejdes ham, da han var betagen sin fornuft. Skibsrådet havde derfor ikke været beføjet til at afsige sin strenge dom. Han hævdede, at vidneudsagnene angående truslen med hirschfængereren ikke var bindende

og heller ikke overensstemmende. Ligeså lidt forelå der bevis vedrørende de af Bellings talemåder, der ifølge dommen skulle mortificeres. For anbringelse i bolt og jern savnedes efter hans mening enhver hjemmel. Retshandlingen på Skt. Thomas fandt Buus ganske overflødig. Han krævede derfor skibsrådets dom ophævet og Belling befriet for al udgift derved; ligeledes ville han have, at kaptajn Ole Erichsen skulle betale omkostningerne ved processen og idømmes en bøde for sit forhold mod Belling.

Prokurator Rasmussen replicerede, at han ikke i det vestindisk-guineiske kompagnis artikler kunne finde noget om, at en skibsrådsdom kunne appelleres, med mindre der var tale om dødsstraf. Han krævede derfor søgsmålet afvist og Belling idømt betaling af sagens omkostninger såvel som betaling for kost og tæring under sygdommen om bord. Dette så meget mere, som dommen ikke kom til udførelse på rejsen og al mulig lemfældighed blev udvist over for den syge. Rasmussen fastslog endelig, at kaptajnen og skibsrådet gerne så, at Belling blev fri for at bøde de 8 måneders gage. Når skibets officerer havde handlet, som sket var, kom det af, at de ville befri sig selv for ansvar og straf i henhold til skibsartiklerne.

Dette var dog kun formaliteter. Værre fandt Rasmussen det præcedens, der ville skabes, hvis man tillod, at en skibsrådsdom blev appelleret; kaptajnerne kunne i så fald berede sig på, at alle sådanne domme for fremtiden ville blive appelleret. Skulle sagen endelig tages op igen, måtte de vidneudsagn, der var afgivet over for skibsrådet, være tilstrækkelig fældende. Over for påstanden om, at Belling havde været utilregnelig på grund af sygdom, erindrede han om, at alle fire vidner ved sagens førelse på skibet anså ham for så rask, at han måtte være i stand til at forrette sin tjeneste, hvilket flere vidner ligeledes ved attest havde bekræftet for bytinget. Belling kunne ikke anses for så gal, at han ustraffet kunne gøre, hvad han ville. Ifald dommen optoges til revision, burde kaptajn Ole Erichsen i det mindste fra Belling have godtgjort sagsomkostningerne.

I en mere spagfærdig replik fastholdt Buus, at skibsretsdommen i henhold til kompagniets oktroj kunne appelleres. Sagen blev derfor optaget til behandling.

Proceduren var skriftlig, og først den 29. oktober 1750 faldt dommen ved kompagniets ret. Som dommere ved denne lejlighed optrådte stiftamtmand Stockfleth, etatsråd Johannes Valeur og justitsråd Oluf Black.

Dommen begyndte med at fastslå, at styrmand Anders Pedersen Belling på udrejsen med skibet „Jægersborg“ ikke alene havde været syg, men endog, efter at sygdommen var overstået, var befundet tåbelig, ligesom hans sans var ham betaget. Dommerne fandt derfor ikke, at han kunne idømmes en sådan straf, som skibsrådet havde gjort; hans bedre opførsel på hjemrejsen viste tværtimod, at han ikke havde handlet af ondskab, men af vildelse. Man frafaldt derfor skibsrådets dom, således at den ikke kom styrmand Belling „til prejudice, penges udgift eller strafs lidelse i nogen måde“. Som betingelse for at blive fri for tiltale stilledes, at han til kompagniet erlagde to måneders gage og til kaptajn Ole Erichsen ti rigsdaler til dækning af sagsomkostningerne.

Man kan vel sige, at kompagniet gerne kunne have været så storsindet, at det havde givet ham de to måneders gage og dækket sagsomkostningerne; men når man ved, hvor nøjeregnende kompagnierne var ved opgørelsen af deres tjeneres pengeforhold, når de kom hjem fra de lange rejser, så tør man kalde dommen overmåde nådig.

Styrmand Belling vandt sin sag stort, men hvad der siden blev af ham, vides ikke. Ole Erichsen rejste allerede i efteråret 1749 igen til Guinea og Vestindien som første styrmand på „Jægersborg“ og blev denne gang ligesom sidst fungerende kaptajn på det meste af rejsen; hjemkomsten til København fandt sted 1751. Siden træffes Ole Erichsen som kaptajn på fregatten „Patientia“, hvis fart til Guinea og Vestindien er berømt for slaveoprøret om bord 1753, dernæst på fregatten „Haabet“, der kom til Guinea i sommeren 1755, og endelig på „Skt. Birgitte“, der i foråret 1758 kom hjem fra Guinea og Vestindien; endnu i december 1760 omtales han som fører af sidstnævnte skib.

Fregatten „Jægersborg“ gik på sin tredje rejse til Guinea og Vestindien i juli 1752 med Jens Rasmussen Knie som kaptajn og gennemførte turen på 2 år, således at hjemkomsten først

fandt sted ved den tid, da det vestindisk-guineiske kompagni var ved at opløses, og dets besiddelser ved at overgå til kongen. Måske var det endnu det samme skib „Jægersborg“, der udsendt af private kom til Guinea både i 1758 og i 1760. I så fald holdt det til flere rejser på den lange rute til både Guinea og Vestindien end de fleste af de gamle kompagniers skibe.

Et problem bliver der tilbage, når man har gennemgået beretningen om styrmand Bellings sygdom. Man kan ikke lade være at spørge sig selv, hvorledes det daglige forhold mellem ham og kaptajn Ole Erichsen var uden for sygdomsperioden. Det er notorisk, at styrmanden i sin forrykthed sagde mange slemme ting om kaptajnen; men var han også en fjende af ham, når han ikke var syg, eller var den reelle baggrund kun den underordnedes almindelige uvilje mod den overordnede, og var kaptajnen på sin side fjendtlig stemt mod styrmanden?

Et direkte svar herpå giver kilderne ikke. Vidnerne fastholdt, at kaptajnen havde søgt at tale godt for den forrykte styrmand. Noget bevis for et indbyrdes fjendskab gives ikke, og nogen bebrejdelse tør man derfor ikke rette mod Ole Erichsen. Det kan dog ikke nægtes, at skibsrådets dom var meget hård, især det punkt, der siger, at Belling skulle slås igennem hånden til masten med en kniv. Denne del af dommen blev dog formentlig ikke eksekveret. Man tør derfor tro, at man kun gik så strengt til værks for at have formaliteterne i orden. Man må erindre, at Ole Erichsen var ny som kaptajn og derfor havde grund til at værge nidkært om sin autoritet. I alle tilfælde synes det retfærdigt, at kompagniets ret efter hjemkomsten ophævede skibsrettens dom.

Kilderne vedrørende „Jægersborg“'s rejser ligger i det vestindisk-guineiske kompagnis arkiv i Rigsarkivet. En særlig pakke indeholder: Sag mellem Styrmand P. Andersen Belling og Kaptajn Ole Erichsen paa Fregatten Jægersborg til Vestindien. Skibspapirerne ligger i rækken Skibsbøger, Dokumenter og Regnskaber 1747, 1749 og 1752; de særlige akter om havariet på hjemmevejen i pakken 1749. En indberetning fra kaptajnen om rejsen indtil Skt. Thomas findes i pakken: Breve og Dokumenter indkomne fra Guinea 1746-54.